

*Pedagogická fakulta
Masarykovy univerzity*

Pořičí 9/11
603 00 Brno
Telefon: +420549491111

Předmět: Základy pedagogické metodologie

Vyučující: Mgr. Mgr. Kateřina Vlčková

Datum:

Název práce:

Komplexní vyhodnocení strategií učení cizího jazyka

Podtitul: Zpráva z výzkumu

(Výzkumné šetření bylo prováděno v rámci fakultního projektu pro rok 2004 v kategorii B: **Strategie učení cizím jazykům jako východisko efektivního učení cizím jazykům** (deskriptivně-relační výzkumné šetření), hlavní řešitel: Mgr. Mgr. Kateřina Vlčková (KPd PdF MU), č. projektu 21/04, č. zakázky 3020)

Zpracovali:

Jiří Vyleťal

Jan Pospíšil

UČO: 67662

126121

Obor: Matematika a fyzika pro ZŠ

Zeměpis a fyzika pro ZŠ

OBSAH

A. Úvod

1. Stručný popis metody výzkumu

B. Vyhodnocení jednotlivých strategií

1. Část A – Paměťové strategie
2. Část B – Kognitivní strategie
3. Část C – Kompenzační strategie
4. Část D – Metakognitivní strategie
5. Část E – Afektivní strategie
6. Část F – Sociální strategie

C. Komplexní vyhodnocení strategií

1. Úvod
2. Tabulky
3. Závěr

A . ÚVOD

1. Stručný popis metody vedení výzkumu

Předmětem výzkumného šetření je způsob učení se cizímu jazyku. Použito bylo metody dotazníkového šetření. Inventář se ptá na strategie, jaké žáci používají a jak často je používají při učení cizího jazyka, který oni sami preferují (preferovaný jazyk = ten, co jim jde nejlépe, ten, co umí nejvíce, ten co mají rádi atd.). Inventář je členěn do několika skupin. Napřed žáci vyplňují obecné údaje (pohlaví, jazyky, které se učí, jak dlouho atd.) do odpovědního archu a pak se zaměřují na jednotlivé strategie (část A-paměťové strategie, část B-kognitivní strategie, část C-kompenzační strategie, část D-metakognitivní strategie, část E-afektivní strategie a část F-sociální strategie), tj. vezmou si inventář a na otázky odpovídají na odpovědní arch. Na otázky odpovídali čísla od 1-5 (tzn. pomocí škály). Kde 1 znamená, že tuto strategii nikdy nebo téměř nikdy nepoužívají. 2-občas, obvykle ne. 3-někdy, půl na půl. 4-často, obvykle ano. 5-vždy, téměř vždy. Sečtením bodů v jednotlivých částí dokážeme vyhodnotit, jak si žáci vedou v jednotlivých strategiích a co by eventuelně měli zlepšit, aby dosáhli lepší úrovně.

My se dále budeme zabývat vyhodnocením jednotlivých částí a na závěr komplexním vyhodnocením strategie učení cizímu jazyku.

B . VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH STRATEGIÍ

1. Část A – Paměťové strategie

1.1 Úvod

Paměťové strategie zahrnují učení se v kontextu, používání představivosti pro zapamatování, používání co nejvíce smyslů, vlastní aktivity, strukturovaného a správného opakování, propojování nového se známým, propojování znalostí (skupinky, asociace, pojmové mapy apod.), vizualizace (princip názornosti) atd.

1.2 Tabulky

Počet dosažených bodů	Počet studentů
28	1
29	2
30	1
31	1
33	2
34	2
36	1
40	1
41	1
42	3
43	1
44	1
47	1

Průměrný počet bodů za celou část	37
Průměrný počet bodů za jednu otázku	2,46

1.3 Vyhodnocení

Žáci mohli dosáhnout max. 75 bodů (reálné maximum 65 – některé strategie nejde používat „vždy“) tj. a min. 15 bodů.

Studenti, kteří měli odhadem 50 bodů jsou v této strategii výborní. Dobré úrovně dosáhli ti, kteří měli odhadem 43 bodů. Žáci, kteří měli odhadem 30 bodů a méně, by se měli zamyslet, zda by neměli používat lepší paměťové strategie.

Klíčové strategie, které by měly být přinejmenším používány často (tj. důležité jsou body získané hlavně u těchto strategií): 2 – propojování nového se známým; 3 – učit se v kontextu; 11, 13 – opakovat nové často; 12 – vracet se, opakovat. U těchto strategií by žáci neměli mít nízký počet bodů.

1.4 Závěr

Reálného maxima ani minima nedosáhl žádný student. Průměrná hodnota dosažených bodů byla 37. Můžeme říct, že úroveň žáků v paměťových strategiích je docela dobrá.

Průměrný počet bodů za jednu otázku byl 2,46, tzn. že žáci většinou odpovídali, že tuto strategii používají jenom občas nebo téměř vůbec.

U těchto strategií by žáci neměli mít nízký počet bodů. Tedy by měli více využívat používání představivosti pro zapamatování, používání co nejvíce smyslů, vlastní aktivity, strukturovaného a správného opakování, propojování nového se známým atd.

2. Část B – Kognitivní strategie

2.1 Úvod

Kognitivní strategie zahrnují opakované provádění činnosti, napodobování, procvičování výslovnosti, psaní atd., dedukce, srovnávání jazyků, překládání, vlastní uspořádávání informací (souhrny, poznámky, zvýrazňování), používání frází a pravidel, kombinování známých struktur, hloubkové/detailní nebo povrchní čtení či poslech; používání slovníků, gramatik apod., analyzování výrazů např. složených slov, mezijazykový transfer.

2.2 Tabulky

Počet dosažených bodů	Počet studentů
53	1
54	1
61	2
64	1
65	1
66	1
72	1
73	1
74	1
75	1
79	1
80	1
81	2
84	1
86	1
93	1

Průměrný počet bodů za celou část	72
Průměrný počet bodů za jednu otázku	2.88

2.3 Vyhodnocení

Žáci mohli dosáhnout max. 125 bodů (reálné maximum: 112 -116 bodů) a min. 25 bodů.

Studenti, kteří měli odhadem 92 bodů jsou v této strategii výborní. Dobré úrovně dosáhli ti, kteří měli odhadem 76 bodů. Žáci, kteří měli odhadem 49 bodů a méně by se měli zamyslet, zda by neměli používat více kognitivních strategií.

Důležité jsou hlavně tyto strategie: 3, 5, 9, 10, 21, 23, 25 aj. (procvičování v přirozeném kontextu s přirozeným/autentickým materiálem, nepřekládat slovo od slova, dělat si poznámky atd.)

2.4 Závěr

Reálného maxima ani minima nedosáhl žádný student. Průměrná hodnota dosažených bodů byla 72. Můžeme tedy říci, že úroveň třídy v kognitivních strategiích je dobrá.

Průměrný počet bodů za jednu otázku byl 2,88 tzn., že žáci většinou odpovídali, že tuto strategii používají tak na 50%.

U těchto strategií je dobrá úroveň postačující, avšak děti by se měly zamyslet nad tím jestli pro ně nebude lepší více opakovat, procvičovat atd. a tím si zlepšovat strategii učení cizímu jazyku.

3. Část C – Kompenzační strategie

3.1 Úvod

Kompenzační strategie slouží ke kompenzaci nedostatečných znalostí, tak aby žák mluvil, i když toho málo zná (jazyk se učí tím že se používá), odhadování významu slov např. na základě kontextu, chování lidí, na základě předchozích znalostí toho, o čem se mluví atd.; říct si o pomoc, použití češtiny, gestikulace; přizpůsobení si sdělení nebo jeho zjednodušení, výběr tématu konverzace apod. (dobré částečně), vymyšlení slova (neologismu), používání opisu, synonym atd., není dobré: vyhýbání se komunikaci úplně 6 => hodnocení této strategie je převráceno.

3.2 Tabulky

Počet dosažených bodů	Počet studentů
27	1
28	1
29	2
30	1
32	1
34	3
35	1
36	5
39	2
45	1

Průměrný počet bodů za celou část	34
Průměrný počet bodů za jednu otázku	3,4

3.3 Vyhodnocení

Žáci mohli dosáhnout max. 50 bodů (reálné maximum: 42 bodů) a min. 10 bodů.

Studenti, kteří měli odhadem 40 bodů jsou v této strategii výborní. Dobré úrovně dosáhli ti, kteří měli odhadem 30 bodů. Žáci, kteří měli odhadem 14 bodů a méně by se měli zamyslet, zda by neměli používat lepší či více kompenzačních strategií, přičemž ot. 6 by neměla mít hodnocení 4,5; ot. 7 hodnocení 1,2 nebo 5.

Důležité jsou tyto otázky: 1,2 – odhadovat významy neznámých slov; (4), 5 , 8, 9, 10 – když nevím, jak se něco řekne, poradit si nějak (opis, gestikulace, říct to jinak, říct si o pomoc).

3.4 Závěr

Reálného maxima ani minima nedosáhl ani jeden student. Průměrná hodnota dosažených bodů byla 34. Můžeme tedy říci, že úroveň třídy v kompenzačních strategiích je chvalitebná.

Průměrný počet bodů za jednu otázku byl 3,4, tzn. že žáci většinou odpovídali, že tuto strategii používají někdy (tak půl na půl) nebo často (obvykle ano).

Studenti v této strategii dopadli velmi dobře a určitě si uvědomují, že je velmi důležité odhadovat význam slov např. na základě kontextu, chování lidí, na základě předchozích znalostí toho atd.

4. Část D – Metakognitivní strategie

4.1 Úvod

Metakognitivní strategie zahrnují plánování; stanovování krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých cílů; příprava na očekávané situace, zjišťování si, jak se učit; příprava prostředí na učení, uspořádání si učení (poznámkový sešit, rozvrh); poznat, na co se zaměřit – o co jde – co je důležité; zaměření pozornosti, vytváření si přehledu o učivu a propojování se známými věcmi, vyhledávání co nejvíce příležitostí k používání jazyka; sebezpozorování a sebehodnocení.

4.2 Tabulky

Počet dosažených bodů	Počet studentů
28	1
33	1
34	1
43	1
44	1
46	2
47	3
48	2
52	1
53	1
54	1
56	1
58	1
61	1

Průměrný počet bodů za celou část	47
Průměrný počet bodů za jednu otázku	2,61

4.3 Vyhodnocení

Žáci mohli dosáhnout max. 85 bodů bez ot. 4 (reálné maximum: 85 bodů bez ot. 4) a min. 17 bodů bez ot. 4. Studenti, kteří měli odhadem 73 bodů bez ot. 4 jsou v této strategii výborní. Dobré úrovně dosáhli ti, kteří měli odhadem 60 bodů. Žáci, kteří měli odhadem 38 bodů a méně by se měli zamyslet, zda by neměli používat lepší či více metakognitivních strategií

Důležité jsou tyto otázky: 2 – soustředit se na učení; 5 – zajímat se o to, jak se učit; 6, 7 – plánovat dostatek času, učit se soustavně, nejen před zkouškou; 10, 11 – cíle; 9 – vést si sešit apod. na poznámky; 14, 15 – co nejvíce procvičovat a aktivně si tyto příležitosti sám vyhledávat; 16, 17 – učit se z chyb, ale nezaměřovat se na ne přehnaně; 18 – sledovat svůj pokrok.

4.4 Závěr

Reálného maxima ani minima nedosáhl žádný student. Průměrná hodnota dosažených bodů byla 47. Můžeme tedy říci, že úroveň třídy v metakognitivních strategiích je celkem dobrá.

Průměrný počet bodů za jednu otázku byl 2,61, tzn. že žáci většinou odpovídali, že tuto strategii používají někdy (tak půl na půl).

Studenti tedy dopadli v této strategii průměrně. Žáci by se určitě mohli ještě zlepšit v této části učení cizího jazyka a to tím, že si budou plánovat; stanovovat krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé cíle; připravovat se na očekávané situace, zjišťovat si, jak se učit; atd.

5. Část E – Afektivní strategie

5.1 Úvod

Afektivní strategie zahrnují relaxování, uvolnění napětí, stresu; předcházení stresu apod., sebezpovzbuzování a sebemotivování; sebeodměňování, sebereflexe pocitů, postojů, chování atd., ventilování pocitů atd., sdílení svých problémů s někým jiným, akceptovat rozumnou míru rizika.

5.2 Tabulky

Počet dosažených bodů	Počet studentů
10	1
11	3
12	1
15	3
18	4
19	1
20	1
25	1
26	1
29	1
31	1

Průměrný počet bodů za celou část	18
Průměrný počet bodů za jednu otázku	2,25

5.3 Vyhodnocení

Žáci mohli dosáhnout max. 40 bodů (reálné maximum: 38 bodů) a min. 8 bodů.

Studenti, kteří měli odhadem 35 bodů jsou v této strategii výborní. Dobré úrovně dosáhli ti, kteří měli odhadem 32 – 30 bodů. Žáci, kteří měli odhadem 15 bodů a méně by se měli zamyslet, zda by neměli používat více afektivních strategií

Důležité jsou hlavně tyto otázky: 1 – relaxace, odbourávání napětí; 2 – být pozitivní (NE: To nezvládnou, já se to nikdy nenaučím, nemám na to!); 3 – riskovat; 8 – nemít problémy v sobě aj.

5.4 Závěr

Reálného maxima ani minima nedosáhl žádný student. Průměrná hodnota dosažených bodů byla 18. Můžeme tedy říct, že úroveň třídy v afektivních strategiích je vcelku slabá.

Průměrný počet bodů za jednu otázku byl 2,25 tzn. že žáci většinou odpovídali, že tuto strategii používají občas, obvykle ne.

Studenti v této části dopadli nejhůře a určitě by se měli zamyslet, zda by neměli používat více afektivních strategií jako jsou relaxování, sebezobcování, sebmotivování atd.

6. Část F – Sociální strategie

6.1 Úvod

Sociální strategie zahrnují jazyk jako prostředek komunikace (proto se prostřednictvím komunikace i učí); jazyk je také o kultuře a lidech (je třeba vědět něco o kultuře, která daný jazyk používá a o lidech z dané kultury), spolupráce s vrstevníky, rodilými mluvčími atd., žádání o pomoc s jazykem, o opravování např. výslovnosti aj.; seznamování se s kulturou dané země, zvyky, způsobem života a myšlení; rozvoj empatie – vnímat pocity, myšlenky lidí, se kterými komunikují, usnadní to porozumění atd.

6.2 Tabulky

Počet dosažených bodů	Počet studentů
15	2
17	2
18	1
19	1
20	1
23	2
24	2
25	2
26	1
28	1
29	1
30	1
34	1

Průměrný počet bodů za celou část	23
Průměrný počet bodů za jednu otázku	2,55

6.3 Vyhodnocení

Žáci mohli dosáhnout max. 45 bodů (reálné maximum: 45 bodů) a min. 9 bodů.

Studenti, kteří měli odhadem 34 bodů jsou v této strategii výborní. Dobré úrovně dosáhli ti, kteří měli

odhadem 30 bodů. Žáci, kteří měli odhadem 18 bodů a méně by se měli zamyslet, zda by neměli používat více sociálních strategií.

Důležité jsou např. tyto otázky: 1, 2 – snažit se rozumět CJ; 4, 6, 7 spolupráce; 8 – jazyk se používá vždy v nějakém kulturním kontextu; zajímat se např. o sport, historii, literaturu, zvyky dané země; mimo jiné to i pomáhá udržet si dobrou míru motivace, když se člověk učí CJ např. abych mohl číst to, co chce, provozovat svůj koníček nebo se o něm dozvědět více díky CJ.

6.4 Závěr

Reálného maxima ani minima nedosáhl žádný student. Průměrná hodnota dosažených bodů byla 23. Můžeme tedy říci, že úroveň třídy v sociálních strategiích je slabá.

Průměrný počet bodů za jednu otázku byl 2,55, tzn. že žáci většinou odpovídali, že tuto strategii používají občas, obvykle ne.

Studenti by se měli zamyslet, zda by neměli používat více sociálních strategií. Protože jazyk je i o kultuře a lidech.

C . KOMPLEXNÍ VYHODNOCENÍ STRATEGIÍ

1. Úvod

V této části se budeme zabývat celkovým vyhodnocením úspěšnosti učení cizímu jazyku. V tabulkách si ukážeme, jak si žáci vedli v porovnání s ostatními strategiemi a jak na tom celkově jsou. Řekneme si, co by měli změnit, aby se zlepšili v jednotlivých strategiích.

2. Tabulky

2.1 Dosažené body u jednotlivých dotazníků

číslo dotazníku	A	B	C	D	E	F	G	celkem
1	29	79	39	48	11	30	19	255
2	28	75	36	46	15	23	18	241
3	47	74	27	61	29	23	24	285
4	36	66	28	52	31	28	14	255
5	44	73	35	56	25	25	14	272
6	33	61	34	47	26	24	17	242
7	34	93	45	47	18	18	17	272
8	42	81	32	54	19	34	17	279
9	34	54	30	44	12	15	20	209
10	33	84	36	34	18	26	16	247
11	30	64	29	48	18	17	14	220
12	41	65	36	43	11	19	19	234
13	40	72	29	47	15	24	13	240
14	29	53	34	28	10	15	14	183
15	43	86	34	58	20	25	23	289
16	42	81	36	53	15	29	18	274
17	31	61	36	33	11	17	16	205
18	42	80	39	46	18	20	19	264

2.2 Průměrně dosažené body

	A	B	C	D	E	F
Průměrný počet bodů za celou část	37	72	34	47	18	23
Průměrný počet bodů za jednu otázku	2,46	2,88	3,40	2,61	2,25	2,55

2.3 Úspěšnost

	A	B	C	D	E	F
Úspěšnost	57%	63%	80%	55%	47%	51%

3. Závěr

Celková úspěšnost ve strategiích učení cizího jazyka je 59%, můžeme tedy říci, že úroveň žáků je lehce nadprůměrná. Studenti většinou odpovídali na jednotlivé strategie, že je více jak občas používají (průměr za všechny otázky je 2,7).

Nejhůře si žáci vedli v paměťových a afektivních strategiích, jejichž průměrný počet bodů byl velice nízký. Studenti by se měli tedy zamyslet, jak by mohli zlepšit tyto strategie, protože učení se v kontextu, užívání představivosti pro zapamatování či odpočinek, sebemotivování i znalost, nejen jazyka, ale i kultury a lidí, je velice důležité. Naopak nejlépe si vedli v kompenzačních strategiích, kde jejich průměrná hodnota odpovídá velmi dobré úrovni.

Celkově by se, ale žáci měli zlepšit, kdyby chtěli dosahovat výborných výsledků.